

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун болгаш Кызыл хооркомунун,
Тыва АССР-нин Дээди Сөведини органы

1925 чылда
үлээлгенинги

1963 ч.
МАРТ
26

ВТОРНИК
№ 72 (5476).

Өртөө 2 көп,

Республиканың чогаадыкчы интеллигенциязының чөвүлел хуралы

Март 23-ге Тываның хөгжүм-ши театрының бажыныга Тыва АССР-
нин чогаадыкчы интеллигенциязының чөвүлел хуралы болган. Анаа чо-
гаалчылар, чурукчулар, композиторлар, театр болгаш кино ажылдагы-
лары болгаш ескелер-даа чыгып келген.

СЭКП Тыва обкомунун бирги секретары чогаалчы аш С. К. Тока ху-
ралдын кыска аге сөс-биле ажиткан.

«СЭКП-нин ХХII съездинин төөгүлүг шийтпирлери-биле холбаштыр
республиканың литература болгаш уран чүүл ажылдакчыларының сору-
галарының дугайында» илеткеди СЭКП обкомунун идеология кылдынын
эргелекчиси аш Ю. Л. Аранчын кылган.

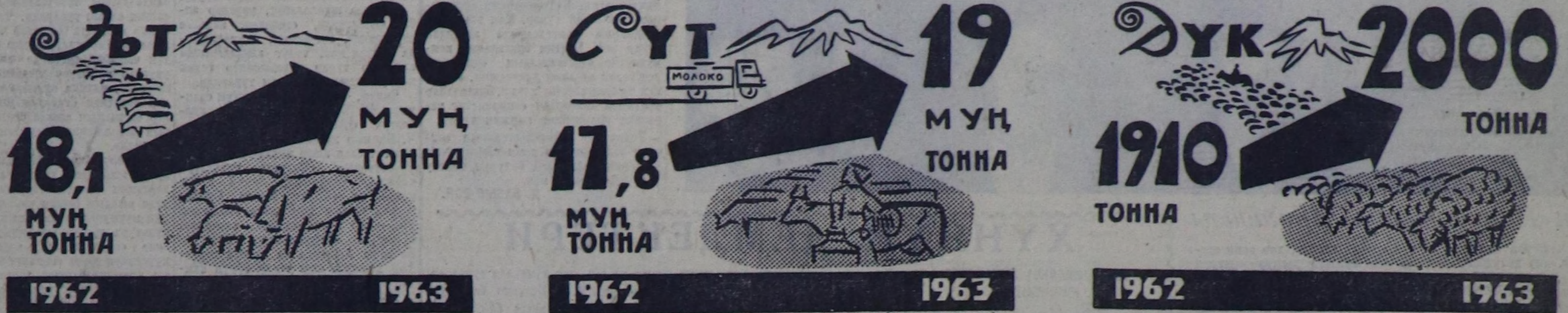
Илеткел талазы-биле хей кижилер санады берилген. Чүве чугаалаан
кижи бүрүзү партиязы болгаш чазакты удуртукчуларының чогадык-
чы интеллигенцияның төлөөчүлери-биле сөөлүт үеде үш удаа учура-
шып турары-биле, ол учуражымкыларга аш Н. С. Хрущевтуң чугаала-
ры-биле холбаштыр өөргү четтиришкени илгерилей, моон соңгаар кы-
лар ажылдарының дугайында планиярың тодаргай-биле чугаалап турган-
нар.

Чөвүлел хуралдың киржикчилери СЭКП ТБ-га чагааны бир тү-биле
хүлээп алган.

Түнекинде чөвүлел хуралдың киржикчилери концерт көргөн.
Бо чөвүлел хурал дугайында тодаргай өткөт дараазында солугта үер.

ЧЕДИ ЧЫЛДЫН
БЕШКИ ЧЫЛЫ

ТЫВАНЫҢ АЖЫЛ-ИШЧИЛЕРИНИҢ ЧЕДИП АЛЫР ЧҮҮЛДЕРИ

Бүгү аргаларны — хүлээлгелерни күүседиринче

Чеди чылдын бешик чылынч баштайгы кварталы
теверинч бүдүүзүнде келген. Мал ажылының продук-
туларының абстракция дөш демиселе база бир узуг
бурунга бажыны кылды харымсалгалык сорулга кө-
дөниң ажал-ишчилериниң мурнунда туруп турар.

Усть-лабинчилериниң үлегерин эдеришаан, Тываның
көдээ ажал-агыйының ажылдакчылары боттарының ар-
галары болгаш куралдарына санап көргөш, чеди
чылдын бешик чылында чаа-чаа хүлээлгелерин алган.
Республиканың ажал-агыйлары бо чылын 20 муң тонна
эйти, 19 муң тонна сүттү, 2000 тонна дүктү күрүне
ге саар укурдул. Бо сорулгалар болза буттук болгаш
биетик колхозтарымыс, совхозтарымыс мурнуң чылдар
ышкак чедириникиң күседиң шыдаар сорулгалар-
дыр. Чүгө эни амылдар, ажал-агый бүрүзүнге ажал-
херекти шын организаастар херек.

Мал ажылының продуктулары бүдүрерин болгаш
күрүнеге садарын көвүдээр талазы-биле планияны,
хүлээлгелерин күседиңге чылдың бирги кварталында
да биетик ажал-чорудулавыс узуг реалду ойнаар
ужураг. Иччаарга бирги кварталда канчаар ажалдан
турар бис? Мал ажылының продукциязын белеткээр та-
лазы-биле чыл эгизинде тура бедик темирлерин
ажылдаан мурнакчы ажал-агыйлар күрүнеге эйт бол-
гаш сүт садарының квартал плания чедириникиң
күседиң турар.

Тес-Хем бүдүрүлгө эргелелиниң ажал-агыйлары кү-
рүнеге эйт садарының квартал плания 105 хуу кү-
сеткен. Күрүнеге эйт садар талазы-биле бирги кварта-
лдың плания үш-дөрт катап ажал күсөткөш, Току ра-
йоннуң колхозтары узуг тийлелени чедип алган. Дур-
жулга станциясы, беш совхоз, Каа-Хеминиң «Ленин-
чи орук», «Бурнугар», «Коммунизмче орук», Таңдының
«Революцияны чабымыс» колхозтар эйт садарының
бирги квартал плания ажал күсөткөш, ийги кварталга
кириштир эйт белеткээр турар. Таңды эргелиниң
ажыл-агыйлары, Таңды район, Тес-Хем эргелиниң
«Тес-Хем» совхозу эйт садарының квартал плания
күседиңге чокчулаан.

Таңды район, дуржулга станциясы, «Тийлелге»,
«Межегей», «Найырал» совхозтар, Каа-Хеминиң «Ленин-
чи орук», «Бурнугар», «Октябрь 30 чылы», «Комму-
низмче орук» колхозтары сүт садарының квартал пла-
ния ажал күсөткөш. Каа-Хем, «Бий-Хем районнар,
«Энегес», «Сүт-Хол» совхозтар сүт садарының квартал
плания күседиң чокчулап турар.

Чамдык ажал-агыйлар чыл эгизинде тура мал ажы-
лының продукциязы күрүнеге садар талазы-биле плани-
яның чедириникиң күседиң турары болза, ол ажал-
агыйларда ажал-ишчилер Төрөң чурттуң мурнунда
харымсалгалык бешик-биле медресе билеп, ажал-агый-
ны эки организаастап турарының дугайын чугаалап
турар.

Республиканың ажал-агыйлары күрүнеге эйт са-
дарының квартал плания март 20-ге чедир интизи-биле
84,1 хуу, а сүттүң — 82,8 хуу күсөткен. Оң-биле
кады бо көргүзүлгө болза мурнакчы колхозтар болгаш
совхозтар онаадарыны өй-шаанда элзон ажал күсөт-
кенини күсөткөш-биле чедип алдыган деп чугаалаар
херек. Индыг болза-даа эйт, сүт бүдүрер база күрүнеге

садар талазы-биле ажал-херек чамдык районнарда,
тус-тус ажал-агыйларда дыка багай чоруп турар. Бү-
рүнеге сүт садар талазы-биле Барыын-Хемчик, Току,
Тес-Хем, Өвүр районнар, «Барлык», «Улуг-Хаа»,
«Шекпээр», «Тээли», «Тес-Хем» совхозтар, эйт садар
талазы-биле Улуг-Хем, «Каа-Хем районнар, «Тийле-
ге», «Найырал», «Шекпээр» совхозтар болгаш дыка
хей колхозтар аажок хожадап турар. Күрүне мурнунга
плания ончадалар, хүлээлгелер күседиң талазы-биле
мындыг четпестер-биле моон ийиң өткөшүң болбас.

Мал ажылының фермаларында узуг четпестер бар.
Дыка хей ажал-агыйларда малдык хей кезин арып-бак-
сыраан. Мал чемнери эвөөжөн. Мал ажылының продук-
тулу ам-даа эвөөш болуп үргүчүлөшкөн. Бүдүрүлгө
эргелелиниң болгаш партия комитеттериниң ажал-
дакчылары тускай эртемниктер болгаш ажал-агыйлар-
ны удуртукчулары-биле кады мал кыштагладымкыны
чедириникиң доозар, малдын продуктулуун көвү-
дирин чедип алыр херек.

Республиканың колхозтары болгаш совхозтары 1963
чылда 6,4 миллион пуд тарааны күрүнеге садар. Бо
сорулгалы күседиңге часкы хову ажылдарында бүтү
талалыг белеткээр херек. Бүдүрүлгө эргелелиниң,
партиянын, инспектор-организаачылар, парторганизан-
чылар болгаш тускай эртемниктер техника септелгени,
үрениктер белеткени, чедириникиң сөөртүлгени,
кадрлар белеткени чөр болганга дүргөн доозар хемчег-
лериң чорулар хүлээлгелиң.

Бүдүрүлгө эргелелиниң болгаш партия комитеттери
1963 чылда тараа болгаш мал ажылының продуктула-
рын бүдүрерин көвүдээр дөш көдөниң ажал-ишчиле-
ринин ортузунга массалык социалык чарышты кыл-
бартыр укурдул. Мол болгаш чугула чүве болза алдын-
ган хүлээлгелерни практиктиң ажал-херек-биле быгыл-
лаары болур.

Бир эвес бүтү республиканың мурнунга хүлээлге ап,
сөзүң берген болуза, ша-ге эртерибей, сөзүңгө сөс
ажыл-херектен карышпас кылдыр ажылда. Бир эвес
саанчы болуза мурнакчы саанчылардан, хойжу бо-
луза — мурнакчы хойжулардан, механизатор болуза —
мурнакчы механизаторлардан, удурткуч болуза —
колхоз-совхоз бүдүрүлгөсүнүн талантың удурткучу-
ларыңдан үлгер ап, оларга денжир укурдул сен
дөриң көдөниң бүтү ажал-ишчилери медреселери-биле
билеп, каш дакпыр күженишкениң ажылдары чугу-
ла. Плания онаадарының, хүлээлгелериниң күсөткөш-
лери оң хамаарың. Чүгө ичачан ажал-херек эни бүдөр,
Төрөң чурт көдээ ажал-агыйың хей продуктуларың
алыр.

Хүлээлгелерин өй-шаанда күсөдир дөш удурткучу
бүрүзү, ажалдың тус-тус участоктары харымлап тур-
ар ажал-ишчи бүрүзү чер болгаш мал ажылының мур-
накчы аргаларыга өвөрүн, чери база техниканы, бар
аргалары болгаш куралдарының четче ажылгаар
ужураг.

Тараа, эйт, сүт болгаш еске-даа продуктулар бүдү-
рерин көвүдээр дөш бүтү узустуң чарыкы улам өзү
калбарын. Чеди чылдың бешик чылында алдыңган бү-
тү хүлээлгелерин алдарымы-биле күседиңилер!

Часкы хун — чылды чемгерер Белеткел багай эвес

Чеди чылдын бешик чылында
хову ажылдарының бедик дүжү-
дүн өстүрүп алыр дөш белеткел
ажылдары бистиң колхозууста
уламчылашыаан турар. Часкы
тарылгаже кириптеринге чедир ам
каш-ла хонустар артып. Ичча-
гаш колхозтун тараажылары ту-
раа культуларының бүтү үр-
енинериниң арыгашкыны ийи
удаа чоруткан, анализти ийи ка-
тап кылган. Уреникчи шыныар
эки болган. Уруп белеткее чо-
гуур 184 тонна кымыл-тас, 17
тонна чинге-тараа, 20 тонна су-
ла, 9 тонна чочак-тараа бүрүн
бар.

Ам картофель үреникчи ары-
лашкынында 14 кизи ажалдан
турар. Оларын арамында эштер
Барыра Кантрашина, Тырлаа
Долчаа, Луна Чыртакый эң эки
ажылдап турарлар.

Амгы хүнерде колхозтун та-
рылга шөлүнүн чедириникиң
чоруп турар. Ногаа, картофель-
чочак-тараа болгаш чигир сөөк-
чы тарыш шөлдерде өлөк бүрүн
көтүнгөн. Ам кукуруза шөлүн
чедириникиң турар. Өлөк сөөртүл-
генинде 6 шамактың асты, бир
тракторну быгылган. Кукуруза-
чи-тракторист Сендык Деспижек
болдуң кукуруза тарыш шөлүн
эки чедириникиң турар. Өлөк
сөөртүкчүлери Михаил Доржу,
Долчан Дүвөн-оол оларның эки
ажылы мактары чугула.

Колхозтун кукурузачылары бо
чылдын гектар бүрүзүнде 300-
тен эвөөш эвес чедирин ногаан
массаны өстүрүп алырын хүлээ-
ген, а тараажылар нити тарылга
шөлүнүн бир гектарында-на 8
центнерден куу эвес дүжүтү
алыр деп сорулгалы салып алган.
Бо чылдын хар узуг болган, оон

Амгы хүнерде колхозтун та-
рылга шөлүнүн чедириникиң
чоруп турар. Ногаа, картофель-
чочак-тараа болгаш чигир сөөк-
чы тарыш шөлдерде өлөк бүрүн
көтүнгөн. Ам кукуруза шөлүн
чедириникиң турар. Өлөк сөөртүл-
генинде 6 шамактың асты, бир
тракторну быгылган. Кукуруза-
чи-тракторист Сендык Деспижек
болдуң кукуруза тарыш шөлүн
эки чедириникиң турар. Өлөк
сөөртүкчүлери Михаил Доржу,
Долчан Дүвөн-оол оларның эки
ажылы мактары чугула.

Амгы хүнерде колхозтун та-
рылга шөлүнүн чедириникиң
чоруп турар. Ногаа, картофель-
чочак-тараа болгаш чигир сөөк-
чы тарыш шөлдерде өлөк бүрүн
көтүнгөн. Ам кукуруза шөлүн
чедириникиң турар. Өлөк сөөртүл-
генинде 6 шамактың асты, бир
тракторну быгылган. Кукуруза-
чи-тракторист Сендык Деспижек
болдуң кукуруза тарыш шөлүн
эки чедириникиң турар. Өлөк
сөөртүкчүлери Михаил Доржу,
Долчан Дүвөн-оол оларның эки
ажылы мактары чугула.

Минчалаа-даа үрениң арыгашкы-
нының айтырларының шыгымы көр-
бөй турары кайгамчык. Бо талазы-
биле агроном эш Лаптевова буттук
хемчег албан. 150 тонна сула, 100
тонна чинге-тараа үренишири четче
арылаттымын. Өлөк сөөртүлгенинде
дөш чыгыс «Беларусь» трактор
ажылдап турар. Салбырын тарыла
чогуур 800 га кукуруза шөлүн
четчир едети ол чыгыс трактор
канчал-даа сөөртүп шыдавас. Агро-
ном Лаптевова үрениң арыгашт
рар шаңга-даа, өлөк түрү узас-
токка-даа барбайн, «узуг үлө ча-
дун иштиңде онгарже автомашина-
лар буткэй аан» дөниңг тайбың
байдалды олурар.

Бо үеде агрономун ажилы эң
харымсалгалы. Тарылга белет-
кеди хун, шак бүрүзүнге планиа
алгаш, ажалды организаастар укур-
дул.

Бо үеде агрономун ажилы эң
харымсалгалы. Тарылга белет-
кеди хун, шак бүрүзүнге планиа
алгаш, ажалды организаастар укур-
дул.

Республикада тракторлар септелгезиниң чоруп турары

(1963 чылдын март 20-ге чедир
медээ)

Районнар	Септелгенин тракторларның хуузу
Чөөн-Хемчик	82,9
Чөөн-Хемчик	96,3
Барыын-Хемчик	86,5
Улуг-Хем	71,1
Таньды эргелели	91,6
Каа-Хем	123,1
Бий-Хем	95,2
Таңды	84,7
Току	40,0
Тес-Хем эргелели	82,1
Тес-Хем	92,9
Өвүр	52,0
Оон иштиңде совхозтар:	
«Тес-Хем»	143,8
«Тээли»	110,7
«Көк-Тей»	100,0
«Өвк»	98,2
«Дуржулга станциясы»	94,2
«Энегес»	90,0
«Сукпак»	86,7
«Межегей»	84,4
«Барлык»	83,0
«Шекпээр»	82,8
«Тыва»	82,8
«Чыраа-Бажы»	80,6
«Найырал»	79,0
«Улуг-Хаа»	78,1
«Тийлеге»	72,9
«УТКА 25 чылы»	62,2

Республиканың ажал-агыйлары
тракторлар септелгенин нити-биле
87,5 хуу күсөткен.

шыгың ажылга, тарылганы аг-
ротехниктиң кыска хуусаада чо-
рулар.

Часкы хову ажылының техни-
калының септелгени багай эвес
чоруттуңан. 13 тракторларның
оңу, 9 трактор андазынларының
алдымы, 9 селжаларының шүптү-
зү болгаш 82 пиларлар, 2 лу-
шьяныктер септелгениң. Эштер
Баян-оол, Алексей Тас-оол, Алек-
сандр Филимонов олар септелге
ажылының мурнакчылары бол-
ганнар.

Колхозчу тараажылар боттары-
ның социалык хүлээлгелерин
күсөдир дөш чүткүлдүг ажылдап
турарлар. Техниканы артык кез-
дериң чок болуп турары сеп-
телгеге шаптыктың бооп келген.
«Сельхозтехника» салбыры мын-
дыг четпес чорукту болдурбас
ужураг.

Ф. СОПУДАЙ,
Улуг-Хем районнуң «Х Улуг
хурал» колхозунуң агроному.

Агроном тайбың байдалда

«Найырал» совхозтун ховулары-
га часкы хову ажылдарының эгээр-
деси чокчулаан. Совхозтун Булу-
Терек салбырында № 2 хову брига-
дамын хову турлаанда ажалчы-
нар чурттаар нити чурттага ба-
жылы болгаш столоваяны септеп
турар.

Минчалаа-даа үрениң арыгашкы-
нының айтырларының шыгымы көр-
бөй турары кайгамчык. Бо талазы-
биле агроном эш Лаптевова буттук
хемчег албан. 150 тонна сула, 100
тонна чинге-тараа үренишири четче
арылаттымын. Өлөк сөөртүлгенинде
дөш чыгыс «Беларусь» трактор
ажылдап турар. Салбырын тарыла
чогуур 800 га кукуруза шөлүн
четчир едети ол чыгыс трактор
канчал-даа сөөртүп шыдавас. Агро-
ном Лаптевова үрениң арыгашт
рар шаңга-даа, өлөк түрү узас-
токка-даа барбайн, «узуг үлө ча-
дун иштиңде онгарже автомашина-
лар буткэй аан» дөниңг тайбың
байдалды олурар.

Бо үеде агрономун ажилы эң
харымсалгалы. Тарылга белет-
кеди хун, шак бүрүзүнге планиа
алгаш, ажалды организаастар укур-
дул.

А. ДАНМИТ.

ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунда

Чурттуң кинематографиязының хөгжүл-
диниң удуртурун экижидер сорулга-биле ССРЭ-
ниң Дээди Сөвединиң Президиуму ССРЭ-нин
Министрлер Чөвүлелиниң Кинематография та-
лазы-биле Чүвүнө комитетин тургускан бол-
гаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Ки-
нематография талазы-биле күрүне комитети-
ниң эргезинге дамчыдып берзе чогуур органи-
зацияларны база бүдүрүлгелериниң данзызын
бадылаары ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүле-
лине дааскан.

ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиуму эш
Алексей Владимирович Романовту ССРЭ-нин
Министрлер Чөвүлелиниң Кинематография
талазы-биле күрүне комитетиниң даргазынга
— ССРЭ-ниң министринге томуйлаан.

КҮЧҮЛҮГ ЕНИСЕЙЖЕ ШТУРМ

Улуг хемни чагырып алырының баштайгы базымы

МАРТ 24. Үр болгаш кызымак бе-
леткенип турган шак чедип келген.
Бо артык хүнерде ГЭС-тин онгары-
ның часканы ырактан көргө чү-
күрүпкен кымыскаак өңгө дөмейле-
жир. Кайгамчык узуг онгарны, хы-
намчалыг эзелериниң боттарының
оран-бажының байларын укуштур
белеткел алыры ышкыш, мак ары-
лап белеткел каан.

Часак комиссия оңгарның бодун
болгаш сүт адыанче мөңгөде кире
бээр бүтү кылымыкыныры кичээ-
гейлиг хынап көргөн.

Оңгар куруг калган. Анаа маши-
налар-даа артып. Бүтү техникамы
алган барган. Ам ыркым алган
бетон кратерде чүгле каш кизи
арткан — олар болза коргусч чок кижилер
— буза тепсиңчилер-дир. Олар
онгарда сүт кирбес түр чал быгыл-
лашкынга 280 буза тепсиңчини кыл-
дыр черлерин өрүмөп белеткел
каан. Ийи хей тонна буза тепсир
чүвени маадир кижилер — Михаил
Володин, Геннадий Бравченко, Иван
Кудей олар А. Васильевтиң болгаш
А. Багдасаровтуң удуртулазы-биле
салып каанылар.

Буза тепсиңчиниң эртенгиңиң чеди
шакта кылдыр кылдыр таарым-
тырган. Бүдүдө тулугтун болгаш
Ливногорскениң кырынга шуурган
дөңгөрү өрткөн. Чокчулап келген
штурму билип кааш, Енисей ша-
вар халдашкының доктадыр, кран-
дарың укур откар, тулугтарын кү-
зел-соруун бооңгар деп шийт-
пирлээн чүве дөт болган. Иччалаа-
да буза тепсиңчилер онгарда шө-
лө, бүтүрелдин ажалдап турганнар.

Штаб бажынынга телефоннар чап-
сар чай чок дагап турган. Тулугтун
начальниги А. Бочкин сан чок хей
рапорттары дымнап турган: рапорт-
тар чагыс-ла белең деп сөс-биле тө-
нүп турган.

Шуңту чүве шынал-ла белең. Бот-
тарының хүлээлгени алдарымы-биле
чүсөдир деп даңгырлары берген
коммунистер болгаш комсомолчулар
штурмага белеткенип турганнар.

Дүне хат пандаан, соок дымнап
орган. Дээрде салдыстар көстүп кел-
гилээн. Смынар болгаш туруугар
баштарында, кабель-кранда, экскава-
торларын соңугчугаштарында отгар
чыл келген. Енисейниң кежидир кө-
вүрүлгө, дага оруктар-биле бүтү
дун иштиңде онгарже автомашина-
лар шуужуп, кижилер чоруп тургу-
лаан — олар шуңтуу буза тепсиң-
чиниң көрүп, Енисейниң демир ак-
кыш, онгарже күштүг агышкыны-биле
кирерин көрүүн күзеп турган. Чур-
ттуң ийи-бүрү черлеринде бол-
гаш даштыкыдан келген 100 хире
журналистер, чогаалчылар, чурукчу-
лар, кинооператорлар штаб бажыны

дөшү келгенер. Парлаал конфе-
ренциямы эгээр. А. Бочкин хей-хей
айтырларың харымлаан. Журна-
листер-биле чугаалашкан, тулугчу-
ларың ону манап турган бажынга
катап чедип келген. Дүн артык. Даг-
лар шал-шуд көстүп келген. Ени-
сейниң дожунга эртенги даңкың да-
лаштыг халгазы дөш келген.

— Болган-дыр! — деп хончун гла-
ротехник чугаалаан. Буза тепсиңчи-
лер штабка келеш, бүтү чүве таары-
мчалыг дээрини дыңыткан. Шуңту
белең.

Енисейниң дааш-шимээниң чер
алыспайн, хемни дүй боор черге уя-
гыш сирена атакаже кирерини
баштайгы медээни хемни дугаар
черге дыңылап келген. Дагларда
даш бедиктер кырынга чүс-чүс кижилер
чыскаалышкан. Олар буза
тепсиңчилериниң бараны ийи-чын-
гыстан көстүп турар утже көре бер-
генер. База катап мөңгө. Онгарже
кирер черде баар чери камгалап
турган медээчилериниң кызыл тулук-
таштары шивчелерин тургулаан.

Эртен мурут 7 шак турда түр чал
быгылгашкыга күштүг частымын-
чы база теп чүген.

Булу дег иш-бус артык бергенде
хемни дугаар чер көстүп келген.
Олче сүт сымарлашкың кирип турган.
Баштайг сүт оожум, хөөн чок,
шиптирилг эвес чүве дег шимчеп
оон ооң соонга, күш немеш чоруй
онгарже дөңгө ага берген.

Чүс-чүс кижилер түр чалда узук-
телек черге чүтүрүпкөңөр. Олар
боттарының кулжагымы, ошкыш,
тиилге-биле бот-бодунга байыр че-
дирип, бүтү чылдар иштиңде коллек-
тивтин артык узуг оруун кизи бү-
рүзү сактып турган.

Ийи талаан танкылар дег, күчүл-
түг буюулар хемни боор черге
чорупкан. Олар боттарының кан би-

Даарта — бөгүнгүзүндөн эки ажылдаар

МУРНАКЧЫ ХЕРЭЭЖЕНРИВИС

Бистиң Төрөөн чуртувунун экономикасынын болгаш култуурамынын улам ийниги хөгжүдөөсүнүн херээңге Тес-Хем районунун ажыл-ишчи херээженери бүгү совет херээженер-биле бир дөмей ийеңкир киирип туралар.

Күрүнгө эргелен башкарамын херээңге херээженерини кижилегенин бир факты болса, чоокта чал болуп өткөн РСФСР-нин Дээди Советинге болгаш чер-чер Советтеринге согулда үезинде бистиң районун ажылчы чонбар депутаттары район Советинге 17, келээ Советтерге 30 ажыл херээжен депутаттар согуштканы ол болуп турар.

Районда школарда, уруглар албан черлеринде, столовал, эмгекчелеринде, сүт-баран фермаларында болгаш мал, туугу ажылдарында ажылдап турар херээженер бедик көргүзгүчү чедип а туралар.

Чижээ, «Ап-Эрик» колхозтун саанычы М. Кара-кыс, «Чодураа» колхозтун саанычы Оюл Кини, Ч. Маныр эркен чыдып бир ийеңтен сүт саап алып хуулааган аяр куустанер. «Чодураа» колхозтун хойжуу Болат-оол, Ленин аттыг колхозтун хойжуу Меңди Суван эркен чыдып 100 хойга онаштыр 100—109 хурааны алганар. Ылаңыга «Чодураанын» хойжуу Балдары Ачымаа бол чыдып төрөөн 158 хондан чаш төлдү бүрүн камтап алган.

Районун ажыл-ишчи херээженери чүгө мал ажылдыга кол күч бооп турар өвөс, харын улетүрү, туугу, сандыг ажылдарында база ийеңкир киирип туралар.

Шуурмак промкомбинаттын бууду

Мергежил дээш

Ийи чыл чолаачы болуп ажылдап турар мен. Баштайгы үеде Кызыл хоорайнын туугуларына, хоорай иштинге сөөртүлдү ажылдарын кылып тургаш, сөөлдүр республиканын ырак районнарына бараан, туугу материалдары сөөртүп чедирер ажылдарга шылчан мен.

Амгы үеде бистиң кол сөрүлганы Кызылдын туугуларына материалдар чедиреринге, кудумчуларга хар, бок сөөртүлгенине ийеңкейлиг киирип болур. Ол ажылдарда эштер Викторовтун, Надточийнни бригадалары ажылдап турар. Мен эш Надточийнни бригадалында ажылдап турар мен. Бистиң бригадалык коммунист күш-ажылдын бригадалык деп бедик ол дөөс демисейки, бедикен хуулааган алгаш, бригадалар арасында калбарган социалист чарышка ийеңкейлиг киирип турар.

Техниктиг бидиг-мергежилдик сөөсөөл чок бедилери дөөш ийниг класс чергенин чолаачымын болурун чоокку үеде чедип алып мен.

Д. БАЫР-ООЛ.

ХҮННҮН ДЕМДЕКТЕРИ

1966 ЧЫЛДЫҢ ПЛАНЫГА КИРИШТИР

Бө хүнере Кызылдын кудумчулары-биле хар, бок сөөртүп чоруп турар самосалдын чолаачымы, чымараарты чымык кудумчулар, кышкы бөрүтүң адаандан бажынын сарыг дүктери дымдарын багы келген, үжөн ажыл харлыгы тырны өрнү бола көрүп болур. Ол республиканың Коммунал ажыл-агы министрствозунун АТК-ынын чолаачымы Виктор Александрович Чукуломин-дир. Ол чеди чылдын планын онаалганын эртең чылдын төңүзүнде ажыл куустанер, ам 1966 чылдын планыга кириштир ажылдап турар. Ол ийди бедик көргүзгүчү канчап чедип алган сизер деп айтар болунар: «Чедикчинин үезинде — кызылмай күш-ажылда» — деп ол харылдаар. Бир өвөс чолаачы буруу Виктор Александрович ийшак ажылдап турар болса, дыка-ла эки болур ийик. Шынан-ла Киров хоорайнын суратым Ини заводунун ажылчынының огу, бизинизден күш-ажылга мергежөөн ол кижиге деншеңер дөөш кижиге буруу эки ажылдаар жуураат. Мурнакмы чолаачы апрель 23-те Москвага болуп коммунист күш-ажылдын шалынчыларынын бүгү өвидел чөвүдөл хурадына уткуштур бир ажыл хүнүнде булун чарык норманы күүсөдир сорулганы салган.

ТӨЛЕПТИГЕР ПАРТИГА

Чоокта чал чолаачылар И. А. Мишин, В. И. Петров, И. А. Козулин оларнын амыдыралына өөрүшкү болган утундурбас болушукун болган — коллективтин партия организациязы оларны СЭП-нүң кижигүчүне киирип алган.

Ийи үедегге кижинин хамаарылганын оң ажыл-херектери, чуртталганын көргүзүр болгай. И. А. Мишин өн беш харыгы бичи ола тургаш-ла күш-ажылтын амыдыралын чолаачы болуп этелген. 1955 чылдын култууралы И. А. Мишин Совет Армиянын хуулааган албан эртерери-биле кийгирткеш, үш чыл хуулаагы шегир хуулааган чедикчинин эртерери республиканың Коммунал ажыл-агы министрствозунун АТК-ынын чолаачы болуп ажылдап этелген. Ол бодунга, эш-өөрүңге негелдеги, техникка камналыгы, ак-сеткидиг, ийеңкейлиг күш-ажылчы, хой-иңичтиг болганы-биле коммунист күш-ажылдын шалынчымы деп бедик аты 1959 чылдан бөө эдилеп келген.

В. И. Петров — Совет Армиянын заас офицер, партиянын Кызыл хооромунун чанында марксизм-ленинизмниң кежээки университетинин амыналымын, партия-күрүнө контролонга дуулаар бөлүктүң кижигүчү. Ол болуп техника камналыгынын талазы-биле хыналданын чоруткан. Ажылдагымаас хой артык кектер скелаттарга үр үеде анаа чыдып, даарып урегелги ол хыналданын түнелгенде илерөө. Мөн сонгаар заводтарга артык кектер кылдыр чагытлары канчап кылыры дугайында айтырып туруп келерге, В. И. Петров кандап чаш чагытлар кылыры чолаачы буруу боду шитирлөө кылдыр тургузарын саналган. Оон савалын ажыл-агылык үезин санал деп бөлүктүң кижигүчү берил болгаш чолаачылар дөткөн. Ийдиң болуп жуурауда, чүгө дөргө ол коммунист күш-ажыл бригадалык кижигүчү, коллективтин амыдыралын эки билер мурнакмы чолаачы. Ичанган чолаачылар

анаа идеген, оң хүндүлөп туралар. Оң эки И. А. Козулин база мурнакмы чолаачыларын бирээси. Ол сонгу чүгө ажылдап турда ону шегирге кийгирткан. Шегирден халашкан сонда ол даг экспедицияныга ажылдап турган. 1957 чылдан бөө И. А. Козулин республиканың Коммунал ажыл-агы министрствозунун АТК-ында чолаачы болуп ажылдап турар. Ам ол кежээки школада база өөренип турар, АТК-нын чыла парлаганын кол редактору. Чолаачы ажылдап хостут үезинде ол хана солуннары органиастап үндүрүп көсүк агитация ажылдарын кылып турар. Херээженер хүнүңге тураскаткан аны-буру солун темаларды, эки каасталганы хана солуну үндүрерине ол ийеңкейлиг кииришкен. Ол АТК-нын коллективиниң социалист хуулаагелерин көргүзүп турар уугу сабыраны мылгал болгаш коллективтин Хүндүлөк сабырамын чаш мурнакчылар-биле долдуруп, ол мышак коллективтин күш-ажылчы кижигүчүне киргүзүп турар агитдикторларын үндүрүп турар.

Анык коммунист хожун коммунист эштери-биле кады күш-ажылдык бүүдүрүчүлүгү бедилер, социалист чарышты калбартыр дөөш ийеңкейлиг демисейкилер, чаш, дешилгелиг чүдүдери деткиччилери болгаш эгелечилери болуп, партия кижигүчүчү хүндүлөп алып шынаар дөөш кызылмай ажылдап турар.

А. ДАРЖАА.

Иван Викторовтун бригадасы

Кыш чеже-даа быжылганда, хүн караа чылып, хар эрип эгелен. Бок, хир холушкан шык дар-биле кууовун долдуруп чүдүрүп каан 10—54 дугаарлыг чүк машинасы Ленин кудумчуу-биле оожум өскөп олур. Чолаачы кудумчунун ол-бо талаалары кичиренгейлиг көрүп, машинаны бүүрүлдү башкарып чор. Ол республиканың Коммунал ажыл-агы министрствозунун АТК-ынын мурнакчы чолаачыларынн бирээси И. П. Викторов-тур. Оон удурутуп турар бригадасы эркен чыдып планын 132,7 хуу күүсөдир, 8272 литр кывар чүдүлү камнап ал, норма сүтүлөр 30 муң километрлерин эртер тургаш ол доктааттыган нормадан 10 муң ажыл километрлерин эртен. Резина камналганын база алган.

— Мөөң удурутуп турар бригадам найраалдыг коллектив. Оң кижигүчү бүүрү «Шуутузу — чангызы дөөш, чангызы — шуутузу дөөш» деп принцип-биле ажылдап турар.

Бригадада хой чылдарда чолаачылар келген, дуржулгалыг, бедик мергежилдиг И. Вертипрахов, А. Неволин, В. Лопатин ийшак чолаачылар бар. Олар коллективтин чоргаарлары. Анык чолаачыларга олар боттарынын дуржулгалыгын дамчыды берип, бүү амыдыралынын херээ апарган тускый мергежилдине өрөдип турар. Бистиң мурнакчыларымыс күш-ажылдын бүүдүрүчүлүгүн бедилер, дешилгелиг чүдүдери бүүдүргөгө непередери дөөш ийеңкейлиг демисейкилер болуп турар — деп, Иван Прокопьевич чугаалаан.

Ам ол бригада СЭП-нин ХХИ съездинин шитирлерин амыдырага ботандырып, чеди чылдын бешки чылынын күрүнө планын чедикчинин күүсөдир дөөш, СЭП-нин профилдеринин ХХИ съездине адлар кылдыр калбарган социалист чарышка база хараа туттуган. Продукциянын бот-үезин 0,35 кепекке чигелерин, резина дугулар-биле солуга чокка 43 муң километр эртерин, чыла планын 1963 чылдын ноябрь 3-те күүсөдир чедип алып хуулааган салып алган ажылдап туралар.

Олар берген сөзүн элеш шылдаарлар, чүгө дөргө ол коммунист күш-ажылдын бригадасы — ийеңкейлиг коллектив. Бөгүн — дүңгүңдөн, а даарта — бөгүңгүңдөн артык эки ажылдаар! Оларнын хүн бүдүргө ажыл-ижиниң чүткүзү бо.

Чурукта: Коммунист күш-ажыл бригадалык кижигүчү: солгай желазынча ол талазынче (бирги олуруга) Н. В. Рулев, А. А. Сицины, Л. Б. Кувшин, И. Ф. Вертипрахов, (ийниг олуруга): И. Е. Оленин, Н. С. Ульянов, В. И. Петров, И. П. Виктор (бригадир), В. И. Лопатин, Г. Б. Горбунов.

ЧҮТКҮД ХЕРЕК

Эртен чылдын төңүзүндө, менча онашкан бирги чеди чылдын онаалганын хуусаа бөтинде 124,9 хуу күүсөдир, 8024 литр кывар чүдүлү камнап алган мен.

Ийдиң күш-ажылчы бедик көргүзгүчү чедип аларына менча чүт дугааламы? Ол дөргө хамкыкты мурнуңда чолаачының берге болгаш харысалагы амыдырага ийиң чүткүл-дүр. Бир өвөс чеди шактыг ажыл хүнүнде сөөртүп ажылдарын кылыр-биле кызылмай чыдып турган болса, ийдиң бедик күнүлдериң чедип албай ийиң мен. Ажыл шакты-биле кызылмай чыдып турган эртен эрте амыга келген, күүсөдир ажылдап тура хүндүлөп турган мен.

Ийиңге ажылчы ажылдарын кылып, бодунуң болгаш коллективтин алган социалист хуулаагелерин күүсөдир дөөш ак-сеткидиг ажылдап турар болса, оң ажыл үезинде алар болгай. Оон алганда база бир кол чүгө, жайшыныкка камна, анаа мысак болуру. Машинаны камнагалыг эдилээрде база бир чугула чүгө оң ажылдаар кектерин доктаамал бир дөккө чаап, машина ажылдап турда ол кектерин амыдыралын хынал көрүп турар болур.

Ам ийиң чеди чылдын планынча кайрытыр ажылдап, апрель 23-те болуп бүү-эдилегиди коммунист күш-ажылдын шалынчыларынын чөвүдөл хурадына эки күш-ажылчы бедилер-биле

ужуражыр дөш ажылдап турар мен. П. ОРЛОВСКИЙ, чолаачы.

КОЛЛЕКТИВТЕ ПАРТИЖИ АМЫДЫРАЛ

ЧАРЫШТЫ КАЛБАРТЫР

Республиканың Коммунал ажыл-агы министрствозунун автотранспорт контролонга партия эге организациязы администрация чери-биле база профилде болгаш комсомол организациязы-биле кады бүүдүргөгө удурутуп алган эки ийеңкейлиг.

АТК чеди чылдын дөртүк чылында пландан ажыр 50,6 муң тонна чүткүл сөөртүп, 1 миллион 587 муң тонна-километр ажылдап кылган. Чүткү машинасы бүүрүңге ийиңчи-биле ажылдап алышынын 111,8 хуу болган. 38,168 литр кывар-чаар материалдарын камнап алган, бир тонна-километрге бот-үени 0,34 кепекке чигелген. Күүсөдир 11,3 муң рубльдин ортугалын берген. Коммуналчылр 1962 чылдын үшкү, дөртүк кварталдарында республиканын апылаа-агы коллективтеринин арасына калбарган социалист чарыштын тийеңкич болуп, СЭП обкомунун, Министрлер Чөвүдөлүн болгаш профилдеринин область Чөвүдөлүн база партиянын Кызыл хооромунун болгаш хооркусуемун шилчир Кызыл туугулары-биле шакнапкан.

Коммунал ажыл-агы министрствозунун АТК-ынын коллективти чеди чылдын бешки чылынын планын хуусаа бөтинде күүсөдир дөөш республикада калбарган чарыштын эдилччилери болган. Транспортчылр боттарына алган хуулаагелерин шуудурту ботандырып, январь-февраль айларынын планын онаалгаларын ажыл күүсөдир.

Боллективте тос бригадаларын болгаш хетеринин алдымы коммунист күш-ажылдын бригадалык алып чедип алып дөөш чарыш турар. Ийи бригадала: коммунист И. Викторовтун, Хоорай Советинин депутаты эш Куртовойнун бригадалары ол бедик аты чедип алган. Ол ийи бригадалар 1962 чылдын январь болган 60 чылдын баштайгы ийи айларынын планын хуулаагелерин ажыр күүсөдир. Эш Викторовтун бригадалык коллективтин шалынчы чымышын чалаал алган, бригаданы 13 кижигүчү шүүтүзү болуп-биле чуртка тиртыргаш, Хүндүлөк сабырамында магистран. Ол бригадалык кижигүчүни хоорайнын чөлчөкчүларынын чарыштын доктаамал тийеңкиччилери болгаш бирги чергеняц шаңнадаларын эдилччилери.

Боллективте 80 ажылчынар, ба-

рык-ла шүүтүзү коммунист болгаш комсомолчулар, коммунист күш-ажылдын деп ол дөөс демисейки турар. Коммунист чолаачы эш Орловский, чолаачы эш Чукуломин чеди чылдын хуусаа бөтинде күүсөдир, 1966 чылдын үздүңге кириштир ажылдап турар. Эш Орловский чеди чыл планын тонна-километрге талазы-биле 124,9 хуу күүсөдир, 8024 литр кывар-чаар материалдары камнап алган. Эш Чукуломин чеди чылдын тонна-километрге талазы-биле 110,6 хуу күүсөдир, 6864 литр, азы 354 рубльдин кывар-чаар материалдарын камнап алган. Чолаачы коммунист эш Гаврюшкын чеди чыл планын хуусаа бөтинде күүсөдир. Ол ам механик, партия эге организациязынын секретариатында ажылдап турар.

АТК-да бүүтү бригадаларын болгаш хетеринин социалист хуулаагелерин көргүзүп сабырамында аска. Чарыштын түнелги он хонкага, ай, квартал саңыра үндүрүп, партия, профилде, комсомол организациязынын хурадына доктаамал чугаалаашкан, чедиктерин чөгүр өй-шаңда илередиң, чайдырар хемчегелери ап турар.

Ийиңге-даа чарышты улам калбартыр, мурнакчы дуржулгалык ийиң-биле деткир болгаш өскөлөргө непередир, чаш чүдүлдери тың ийеңкейлиг, чыдып каан турарларга дуулаар, оларны өөрдир талазы-биле партия организациязы ам-даа сула ажылдап, арай мөңөөренип, оожуга берген.

Коммунист күш-ажыл бригадаларын кижигүчүлөрүн, ол аты чедип алып дөөш демисейки турарларын өөрдилгези дыка сула органиастаттыган, элөөн хой кижилер кайда-даа өөрөңкөй турар. Ол мышак бүүдүрүчү мергежилди болгаш ийиң билини бедилер, културтул денемди өөрдүлөр хемчегелер чедип чоруп турар. База коллективтин кино, концерт көөр чорук, массалыг ажылдарга кийрипке багай болган ол чедес чорук өскөрүлгө мейин турар. Чедес чүгө кылып каан кижилерине эше черлерин шүүтүзү-биле хемчег ап турар боордан башка, бригадаларын кижигүчүлөр боттары соңуургап үндүрүш, мында өштеринин дугайында салгыш чылап, коллективти чугаалааш көөр, эде кижилер хемчег албай турары база чедес.

Партия организациязы коммунист күш-ажылдын деп ол дөөс демисейки турарларын чүгө бүүдүрүчү

чү көргүзүлгенин чангыс талаап чайлаарга салган, өөрдиле, ажыл-чарык талазы-биле айтырыларже кол кичегейлен дашкарап турар. Бо дөмдөгөлтүңгөң чедестерден дөш чайлаар херек.

НОСКУ АГИТАЦИЯ

Алган социалист хуулаагелерин боттадырар талазы-биле кескү агитация удурутуп ойнап турар. Коллективте носку агитациянын хой анык хемчегелериде көрүштүгү, шевер, өтүк-чидиг кылдыр кылган. Чугула кампаны ажылдарга болгаш дөмдөгөлтүңгөң турар төүгүдү хүнүңге холбаштып кийгирип дозуларын үргүчү чарышты турар. Каналарда чүүлү бүүдүрүк-биле чураш аскалган каан кийгириларга: чеди чылдын хуусаа бөтинде күүсөдиринин, СЭП-нин ХХИ съездинин болгаш ТК-нын ноябрь Планунун шитирлерин боттадыраларын, тайбын камталарын, интернационалчы эл-на-йралдык бижыларын дугайында сорул киркичи дозулар болгаш коллективтин бүүдүргө папанын хуусаа бөтинде күүсөдирине, коммунист өй-буле ажылдаар, өөренип болгаш чуртаалык кийгирип турар агитация кижинин кичегейлиги хаара түдүп көөр.

Социалист чарыштын тийеңкиччилерин чарышты аялал, кварталдап, чарык болгаш бүүдүн чыдап үндүрүп түнелдер азы-биле Хүндүлөк сабырамында кирип турар. Көргүзүп сабырамында ийиң катары, бригадаларын болгаш хетеринин социалист хуулаагелерин машинага парлааш аска.

«3а рулем» деп хана солун доктаамал үнүп, анаа бүүдүргө планларын күүсөдирине, коллективте кижигүчүлөр коммунист сүзүт кижигүчүлөрине уланган материалдарын парлап турар. Ол хана солун бодунук агитаторжу, пропаганда болгаш организациязы ролун күүсөдир келген. Эки мынарамы материалдарын чырытканы, көрүштүгү кылдыр чураш хөвөр тургузуу дөөш эртек чыдып хоорай көрүдөргө «3а рулем» ийи дугаар черин алган.

КОММУНИСТ — ИДЕПКЕЙЛИГ ХӨЙ-НИИТИЧИЛЕР

Коммунист бүүзү билинин, дуржулгалык хире черге-биле доктаамал болгаш түр партияны даалгавары күүсөдир турар. Чижээ, коммунист эштер Викторов, Орлов-

ский, Королев, Куртовой олар боттагы агитаторлар болгаш, бөлдү агитаторларын (5—6 агитаторлар) баштап турар. Оларны бөлдү агитаторлар харымылар уугу агитаторлар дээр. Уугу агитаторлар агитаторларын боттадырар, уучастоктарын, мында кижилерин эки билер. Агитаторларга дуулаар, сургаала бөө, ажылчы хынаар, кылган ажылдарын түнөөр хуулаагелерин уугу агитаторлар база боттадыралар турар. Партия эге организациязы секретари агитаторлардын күн бүрүдө негеле кылдыра уугу агитаторларын дамчытыр боттадыралар турар. Уугу агитаторун хуулаагелери база бир чаш хетерин партия даалгавар. Ону политиктиг билин шымыр, агитатор ажылчыга дуржулгалыг кижилер боттадыралы турар.

Боллективте партия болгаш күрүнө контролонун ажылчыга дуулаар бөлүктүң составына ады коммунист кирген. Бөлүктү партия кижигүчүңге кандап эш Петров баштап турар. Олар ол чугула, чаш партияны даалганы кызылмай күүсөдир турар. Элөөн кам чолаачыларын кылган ажылдарын талазы-биле документиленге мөңгү эдилер кылган, агаардан немеле төлөөр онап турар Алхметдиева биле Елизарова оларнын херээ ол бөлдү ийеңкейлиг, эштик сундуга шилчелер талазы-биле администрация черинге боттуг дууаны көргүсөк.

Партияга кижилер кирип аларда даалгалар берип, ол даалгалары канчаар күүсөдир турарын хынал көрүп тургаш, хүндүлөп ап турарын удурутуп чангыч болуурган. Чижээ, чоокта чаш кандидат кижигүчүгө күлөөп алган эштер Петров, Мишин, Козулин олар кандап сталярнын ийиңге партия даалгаларын ийеңкейлиг күүсөдир, көргүсөк ийеңкейлиг тууштуг боттадыралы шылдар коммунист болурун көргүсөк.

Бо АТК-да партия организациязы бодунук партияны организациязы-биле ажылдарын улам өскөдир тургаш, бүүдүргөгө коммунист ролун улам бедилди, 1963 чылда коллективтин мурунда салдырган бүүдүргөгө сорулгалык чедикчиник күүсөдир шылдар дөргөргө чигилгиг түрбөс.

Н. ЧАМЗЫРЫН.

«Шынын» штаттан дашнавар корреспондентизи.

Демниг ажылдаары — улуг күш

Школа дугайында Хойлууну хүндөп алгандан бөө эртен чө болса башкаларын чаш-чаш чогадык ажылчының чедикчилигинин үезин болган. Ада-илерин болгаш хөй-иңичтиг организациязынын школада херээ алышы улам быжыккан, ийи чылчалар чөк өөрдилгези чедип алган боттадыралы чедип алган школар, башкылар бистиң республикада көвүдөн.

Кызылдын № 6 школазынын ада-илерин өөрдилгези чылынын бирги хурадына-ла ийи чылчалар чөк өөрдилгези дөөш ажылды калбарып шитирлээр. Ада-не бүүзү бо чатай херекке бодунун хуусаа салымчынын кирип, школага дуулаарын шитирлээр. Шынан-ла, бо школа Кызылдын эл-не мурнакчы школаларынын бирээни саналып турар. Бирги чарык чылда школаын өөрдилгези бедик денемэл болган, башкылар эштер Красова, Сивкова, Маршкова, Баланова, Шакина, Никифорова болгаш өскөлөрдө өң-эң түнелдери чедип алган.

Чедип алган чедикчинерин улам быжылгаар дөөш ада-илер башкылар коллективинде демниг кады ажылдап турар. Бо херекке эң эки кийирилгелиг ада-илерин маана алап болур. Септелге заводунда А. Крупин чүгө боду школага көп турар өвөс, мында коммунист күш-ажыл бригадалык өөреникчилерин бижы харылазын туртуусан. Агы заводунда А. И. Бочкарева, уруглар саднын ажылдакчы эш Копылова бичи баш эш Неудкова, Миллер, Богачева болгаш өскөлөрдө школага уругчулук көп, уроктарга олуржуп турар.

Чангыс класска өөреникчинин ийи чыл өөренип чоруп дөргө башкыны багай ажылчынын түнел-дир, өтүбүлге берге болушкун-дур. Ол ийиң кам уругчу назынын улгалды, каап олурган класкына белең-не чачыкча сапаар болгаш чачакчаар чорук чедип болур. Мындай чижекти ак көрөөн. 6-ты класстын өөреникчизи Ломкин ол класкына каап олурган. Ол. 7-ти класкылар-биле бо-ла ойнаар болгаш оларнын-биле кады турарын күүсөдир. Чүгө мындай? Чүгө дөргө оон эштерин мында, оон соңуургалы оларнын биле бир дөмей.

Бисте чамдык ада-илер мычча дедир: «Юра азы Оля каап өөреникчи аны. Оларга кедип чыдып өөреникче чик-ле болгай». Бо айтырым

Н. ВАСИЛЬЕВ.

Ак-Туругнун малчынарында

«УТКА 25 чылы» совхозтун Ак-Туруг малчынары малчынары усть-айлычылерин патриотуг эгелешкенин деткип, чеди чылдын бешки чылында бедиктен хуулаагелерин ап туралар.

Салбырын мурнакчы хойжулары М. Кок-оол, Н. Даскап, М. Очур-оол төртү 100 хой бүүдүндүн 100 хураганын, хой саньдан 2,5 килограмдан өзөөс өзес дүктү алыр хуулаагелге, өске хойжулары социалист чарышка кийгириганаар. Ам оларнын кожанарында хураган ам хойлар ийи-үш чүг ажыл. Сегиз оон сөзүңге эе болуп дөөш хойжулар карак-кызыл ажылдап, хураганарын бүрүн камтап ап турар.

Салбырын Чаш-Талда сүт-баран фермалык саналчылары, кадарчылары 1963 чылда ийиң бүүдүндүн 1600—1800 кг сүттү саап алырын хуулааган. Ферма эртен чылда 190 тонна сүттү салган болса, бо чылын 300 тонна чедир деп шитирлээр. Ийеңкир ажаалда, чедикчилерин экижигүчүлөрүн түнелден эркен чылдык баштайгы ийи айларында салган сүттүн хемчөлдүн бо чылын оң ажыл тонна хой сүт салдыган. Ийи кадарчы эш Г. Комбужап 100 инекке онаштыр 95 бызааны камтап алырын хуулааган болгаш чыл эгезинден бөө төрүттүнгөн бызааларда хорамча чок болган.

Д. МОНГУШ.

Бадрлар белеткээринге

ДОСААФ-тын бешки съездин техниктиг мергежилдерин массалык-биле чедип алырыңа аныктырын кийгирип. Чолаачы, моторчиктер, тракторист, комбайнер түрлүк эртен чедип алып дөөш походе азы-бүртү профессияны кижилери хандыгып турар.

Бистиң республиканың ДОСААФ комитети ол кийгиригын күүсөдир, органиастыг чамдык ажылдарын чорудуп турар. Колхозтарда болгаш совхозтарда аныктырын тех-

И. ЦЕЛШИЕВ.

